

I. M. Angli valodas institūta
III. kaligrafijas kursa klauvētāju

Provercijs

1940. gada aprīlis

Fr. Jansons pynmalafabets.

Handwritten text at the top right, possibly a title or reference.

- V. Rostke.
- L. Grünbergs.
- E. Balodis.
- A. Špacs.
- E. Kelpes.
- F. Kalubeizis.
- J. Durvica.
- A. Spogis.
- M. Kalnins.
- M. Rikavs.

Handwritten numbers: 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Handwritten numbers: 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Handwritten numbers: 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29

Fr. Jansona normālfabēts.

„Lai iemācītos skaisti rakstīt, jāievēro divi sīkumi:
teorijā — uzmanība, praksē — izturība.“

Normālfabēta uzdevums labā rakstu mācībā ir sniegt mācošamies tādu burtnieciskās priekšsta-
tības jeb grafēmas pamata materiālu, kas pēc tam ir gan vēl papildināms, bet savā pamatnējā caurmērā
nekādi nav vairs grozāms. Tāda reiz iemācītā paliekamība rakstu mācībā ir vēlama un nepieciešama
tādēļ, lai mums ar katru nākošo raksta veidu, kādus dzīve tagad prasa daudz un dažādus, nenāktos savu
mācīšanos vienmēr atkārtot no paša pirmsākuma, bet mēs to varētu turpināt no tā pusceļa, kuŗa
pirmais posms jau noiets iemācoties normālfabētu.

Tādi normālfabēta mērķi ir visai augsti vērtējami nevien rakstu mācībā vispār, bet arī ikkatrā
atsevišķā cilvēka rakstprasmē par sevi. Bērnus mācot tie dod iespēju burtu lasīšanu un burtu
rakstīšanu, kas tagad mācāms katra par sevi, apvienot vienā vien pašmācībā — burtu rakstīšanā, kuŗai
lasīšana, kā zināms, iet līdz pati no sevis kā atsevišķo burtu nosaukumi. Pieaugušajiem pašmā-
cībniekiem labs normālfabēts uzrāda jau mācīšanās pašā sākumā visas tās burtniecības pamata dis-
ciplīnas, kādas tiem būs derīgas un nepieciešamas arī visu turpmāko raksta veidu jeb stilu iespējami pil-
nīgākai izpratnei un veiksmīgākam atdarinājumam. Tādā kārtā normālfabēts var būt mūsu labākās
rakstprasmes vienīgā ābece, kuŗu iemācīties nekad nav tik grūt, kā citas ābece, un kas dod zinā-
šanas, kuŗu noderība paliek mūžam.

Manas metodes normālfabēts uzstādīts burtnieciski pareizi un pādagogiski lietderīgi. To vis-
drošāk apstiprina manu Rakstu mākslas kursu vispār atzītie panākumi, kuŗiem vispusības un straujuma
ziņā šimbrīžam nav līdzīgu nekur citur pasaulē. Uz šiem pamatiem tad arī drīkstu uzaicināt savus kur-
santus, vēltīt šim rakstam savu vislielāko uzmanību un rūpību, apzinoties, ka tas notiek nevien viņu pašu
zināšanas un spēju pacelšanai augstākā līmenī, bet tikpat daudz nāk par labu arī mūsu ipatnēji latvī-
skai rakstprasei vispār.

Rakstus apzināti radošā prasme balstās uz zināšanām par burtniecības stilu un tehnikām. Šis
zināšanas sastāda rakstprasmes teorētisko pusi, par ko vislabāk informēties manā grāmatā «Dai-
rakstības augstskola», kuŗa iet šim lekcijām līdz kā bezmaksas pielikums.

Ar teoriju iepazīnušies un tā normālfabēta lielo nozīmi rakstu mācībā izpratuši vēl pilnīgāk,
nekā to šinīs lekcijās paskaidrot būtu iespējams, ķersimies nu pie normālfabēta praktiskās pu-
ses, atdarinot to iespējami kārtīgāk savā roku darbā.

Šim nolūkam esmu paredzējis divus praktisko vingrinājumu veidus: isāk saņemto pieaugušajiem
pašmācībniekiem un plašāk paskaidroto bērniem skolā un mājās.

Pieaugušais pašmācībnieks ņem savus uzdevumus ar zināmas burtnieciskas pieredzes rūdītu sa-
prātu un tāpēc viņam ir labāk — pārredzēt sava jaunā pienākuma apjomu un mērķus iespējami pilnī-
gāk tūlīt mācīšanās pašā sākumā. Uz šiem pamatiem tad arī uzrādu šeit pašmācībniekiem sava nor-
mālfabēta mazos burtus visus reizē, ieteicot ar to piesavināšanu praksē rīkoties sekojoši.

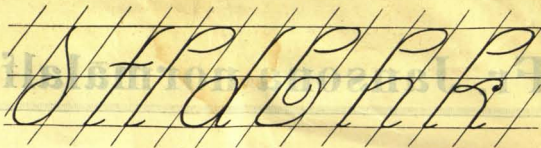
Burtnieciski skaidrākas izpratnes un pakāpeniski vieglākas iemācīšanās dēļ, ir nepieciešams iedalīt
ikkatru mācāmo alfabētu pēc viņa burtu veidoliskās vienlīdzības šādā ģenētiskā:

1) apaļnisko vilcienu burti —

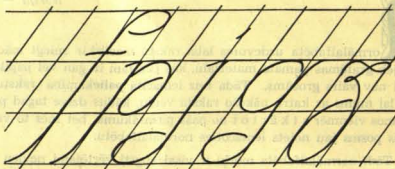
2) taisnāko vilcienu burti —

3) jaukto vilcienu burti —

4) augšupēji
pagarinātie
burti —

5) lejupēji pagarinātie burti —

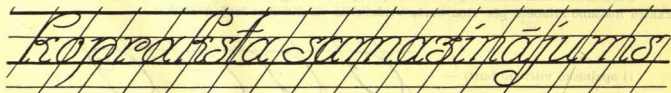

Izejot no smalkrakstu kaligrāfiskās pamatzīmes — slīpā ovāla — grafisko svītrojumu ģeometrijas, tāds iedalījums ir vienīgi iespējama un neapstrīdami pareizs. Bet kāpēc mums te divi d un pat veseli trīs z veidojumi? — Tas tādēļ, ka pirmais d burtnieciski pareizāks, ir nevien vēsturiski vecāks, bet arī atšķirīgāks no citiem burtiem un tam līdz tad arī skaidrāk lasāms un vieglāk rakstāms. Turpretim otrais, jaunākā veidojuma d, ir tikai nelietderīgs pirmējā sakropojums. Tāpat pirmais (ciparam 3 līdzīgais) z normālalfabētā ir stilistiski vispareizākais, kurpretim otrais — rokrakstībā visnelietderīgākais, bet drukas rakstā visvairāk lietotais, kāpēc tad arī daudziem vienīgi pierastais. Un trešais z, ar pagarinājumu zem raksta līnijas, ir visneapejamākais šā burta veidojums smalkrakstos vispār, bet tekošajā ikdienas ātrrakstā it sevišķi, jo ir vienīgais, kas šiem rakstiem stingri obligāto saistību nekavē.

Šīs piecas burtu grupas, ņemot tās manīs uzrādītajā kārtībā un rakstot ar pareizi turētu zīmuli (skat. teōriju), ir jānovieto katra par sevi uz papīra loksnes, kuņai apakšā līnijlapa jeb transparents Nr. 3, tā, ka ikviens burta veidojums vai tā lielāka sastāvdaļa (piem. burtā m) aizpilda līnijlapas slīpo rūtiņu viscaur, ieskaitot aizpildāmā laukumā arī rūtiņu iezogojošās līnijas melnumu (maksimālais lielum), bet nepārejot līdzās stāvošās rūtiņas baltumā. Pēdējā drīkst pa daļai novietoties tikai dažiem burtiem neapejamās ie- un piesvītņiņas, kā turpmākiem smalkrakstiem obligātās saistības simbols. Burtu i, t, l, f un j lejupējos gājienušs uzskatām par slīpā ovāla labo vai kreiso pusi un tāpēc rakstām tāš nevis līniju rūtiņas vidū, bet uz slīplīnijas pa labi vai kreisi. Arī kopā rakstot šie burti pa lielākai daļai iekrīt uz slīplīnijas.

Burtu novietošana kaligrāfiskās līniatūras rūtiņās tādā kārtā jāatkārto tikmēr, līdz attiecīgais burts vai burtu grupa savā veidojumā un apmēros pienācīgi droši izdodas uz mata maniem priekšrakstiem līdzīgi.

Kad tas pēc dažu dienu vingrināšanās jau panākts visā mazburtu alfabētā, tad šie burti jāšak salikt vārdos, t. i. kopā rakstīt, samazinot pie tam raksta lielumu (burtu augstumu un platumu) uz līnijlapas Nr. 3 rūtiņu pusi un saspiežot burtus vārdos tik cieši kopā, cik vien to atļauj viņu proporcionāli pareizā veidojuma svītrojumu nesaplūšana ar citu burtu sastāvdaļām, lūk — tā:

Labākais kopraksta vingrinājums uz vienas atsevišķas loksnes, kas aprakstāma tikai vienā pusē, nosūtāms kursu kancelejai ieskatam un varbūtējiem tālākiem paskaidrojumiem un aizrādījumiem.

Gadījumos, kad vienam otram pašmācībniekam kopā rakstīšana negrib kaut cik kārtīgi izdoties arī pēc vairāku nedēļu cītīgākas vingrināšanās, vainojami būs tikai rakstītāja paša pārāk dziļie senākie ieradumi — veidot burtus savdabīgi, maniem priekšrakstiem neatbilstoši, un neatvairāmā tieksme uz viņu saistīšanos savā starpā. Šie divi senākās rakstības ieradumi rūpīgi jāuzmana un cītīgi jāapkaņo, atgādinot sev ik dienas, ka kaligrāfiskā rakstu mācībā ikviens raksts uzskatāms par patstāvīgu savu īpašu disciplīnu savirknējumu un ka tikai tādā rakstu stingrā atšķirībā no vienotra, un nevis visu disciplīnu iespējami jūklīgākā samistrojuma vienā vien rakstu veidā, slēpjas kaligrāfiskās rakstprasmes zinātniskais pārākums un praktiskās lietderības izcilība. Bet kas tam tā uzreiz piemēroties nespēj, tiem nekas cits neatliek, kā atkārtot mācīšanos vēlreiz saskaņā ar sekojošo bē r n i e m - ā b e c n i e k i e m do-māto sīkāko stundu iedalījumu.

Pirmā stunda.

Skolotājs dara bērnus uzmanīgus, ka nu būs jāraksta. Viņš noliek mācošamies priekšā uz galda pa loksnei nelinjēta balta papīra un palīdz viņiem kā pienākas nosmailēt zīmuli. Tas vislabāk izdarāms ar Fabera asinātāju «Helios» Nr. 5078, kam liks nazītis. Pēc tam skolotājs uzraksta uz lielās klases tāfeles apmēram trešdaļu metra lielumā šādu ovalu svītrojumu piemēru:

So piemēru mācošies atdarina uz savas papīra loksnes apmēram 3 līdz 5 cm lielumā, pa priekšu no labi uz kreisi rakstot un tad vēl no kreisi uz labi rakstot. Tas jāatkārto tikmēr, līdz rakstosās rokas kustības sāk nostātināties tik tvirtai, ka svītrojumi jau diezgan viegli iet gandrīz vienīgi pa pašu slīpā ovāla tiešo aploci. Pie tam, protams, pastāvīgi jāuzmana, lai bērns rakstot turētu uz galda abus elkoņus un nerikotos nepareizi ar rakstāmrikiem, it sevišķi nespīestu pārāk cieši zīmuli pirkstos un pret papīri (skat. teoriju).

Skolas bērniem vingrinājumi jāatkārto arī mājās, uzrādot šo vingrinājumu labāko iznākumu skolotājam nākošā stundā. Mājdarbī rakstu mācībā nav izbēgami tāpēc, ka jauniešiem it neviens šai visai smalkā rokdarba paņēmieni nav izprotams vienā vien laika stundā, bet viņa automatizēšanās rokā uz paliekamību, jau noteikti prasa «pārgulēt nakti» ar iespējami svaigāku nesen rakstītā domu un izjūtu. Lai tam rastu gadījumu, tad svarīgāko vingrinājumu pārdzīvošanai un noslaņošanai mācošos psihē, katrreiz ir jānod vairākas dienas (un naktis), nodarbojoties starplaikā tikai ar to, kas jau galīgi piesavināts un agrāk mācītā.

Otrā stunda.

Iepriekšējās stundas vingrinājumi notika uz nelinjēta papīra. Turpmāk tas darāms tikai ar kaligrafiskās līnīatūras palīdzību, kas var būt arī iespiesta pašā aprakstāmā laukumā, bet vēlāmāka un lietderīgāka ir atsevišķa līnijlapa jeb transparents, kas paliekams aprakstāmajam papīram apakšā.

Kaligrafiskā līnīatūra ir zinātniskās rakstu mācības vissvarīgākais piederums. Tā palīdz ieturēt pareizu burtu samērību un noliekumi, sastatināt burtus kārtīgi vārdos un rindās un iedalīt svītrojumos ēnu un gaismu tā, kā tas burtu kopskatam visizdevīgāk un cilvēka acij vispatīkamāk. So noteikumu stingra ievērošana bija latīņu rakstprasmes galvenākā prasība jau senromiešu Capitalis quadrata laikā un ir tāda pat palikusis arī tagad, uz to vēl stingrāk raugojas smalkrakstu laikmetā. Bez tam līniju rūtiņa, no kādām sastāv kaligrafiskā līnīatūra, tak nenoliedzami ir visērtākais un saprotamākais ikkura veida grafisko svītrojumu analīzes un sintezes līdzeklis, kamdēļ no tās rakstu mācībā atteikties nebūtu lietderīgi, ne gudri. Kaligrafiski pareizas līnijlapas pagaidām dabūjamas tikai no šo lekciju autora.

Otro stundu sākot, vispirms jāiztirzā, ja iespējams — ar katru skolnieku par sevi, iepriekšējās stundas uzdevumu izpildījuma trūkumi un pareizības. Tad atkal jānoliek mācošamies priekšā jauna loksne papīra ar viņā cieši ieliktu līnijlapu Nr. 3 tā, ka līnijlapas slīplīnija iet taisni pāri galdam, izējot no rakstītāja krūtīm. Tā visdrošāk nosakāma papīra nolikšana rakstītājam priekšā atbilstoši slīpā ovāla geometrijas visparocīgākai atveidošanai, atstājot ķermeni viņam iespējami ērtākā stāvoklī (skat. teoriju).

Tad skolotājs uzraksta uz skolas tāfeles kārtīgi nolinjētās rūtiņās un nenodzēš līdz stundas beigām burtu o un a paraugus, paskaidrojot, ka burts o ir tā pati iepriekšējās stundas slīpā ovāla aploce, tikai ar mazu piedevu «skaistuma dēļ» tanī vietā, kur svītrojums nobeidzas pie sava sākuma. Bet burts a sastāv no pusotras slīpā ovāla aploces.

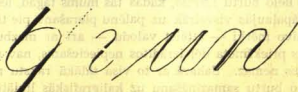
Skolotāja ieskatam un tālākiem paskaidrojumiem jāuzraksta pa lappusei no katra burta.

Trešā stunda.

Nākošie divi apaļnisko vilcienu grupas burti ir e un c. Jāpaskaidro, ka burts e rakstāms tāpat kā burts o, tikai sākot ovāla aploci no citas vietas — ovāla kreisajā malā līniju rūtiņas vidū un neturpinot tās noslēgumu līdz sākumam kā burtā o. Burts c sākams vēl augstāk (skat. priekšrakstus).

Ceturtnā stunda.

Nākošā burtu grupa ir taisnāko vilcienu burti — i, u, n, m. No tiem ņemam vispirms i un u. Tie sastāv no vienas un divām taisnāk nekā apaļniskajās burtos veidotām slīpā ovāla kreisajā malā pusēm, ievadītām ar nelielu iesvīrtiņu. (Skat. sekojošo zīmējumu, kas paskaidro šo burtu cēlonību kaligrafiskā pamatraksta vajadzībām un ir tik pat labi noderīgs arī paskaidrojumam pirmrakstā).

Slīpā ovāla biezinājumu pagarinājumi taisnāko vilcienu burtiem.

Piektā stunda.

Otri divi taisnāko vilcienu burti — n un m — sastāv no slīpā ovāla aploces l a b ā s puses, kad 'o raksta no kreisi uz labi un lejgalā nedaudz iztaisno, noslēdzot ar tādu pat piesvītriņu, kāda ir ir iepriekšējo i un u burtu iesvītriņa.

Šis «ie- un piesvītriņas» nepieciešamas nevien tādēļ, ka atvieglo atsevišķo vilcienu pareizāku izpildīšanu un padara tos lasītāja acij patīkamākus, bet arī vēl tādēļ, ka ir visai smalkrakstībai īpatnās saistības simbols, kuŗu pirmrakstā, kaligrafisko principu vienkāršības dēļ, gan vēl pilnīgāk nepielietojam, bet jau liekam mācošamies paredzēt kā turpmākos smalkrakstos gluži neapejamu disciplīnu.

Tik daudz burtu zinot, bērni jau var sākt atsevišķus vārdus kopā rakstīt, piem. un, nu man, minu, moca, māci, mūc, cena, ciemi, caune u. t. t. To pagaidām dara tā, ka ikkatru burtu liek savā rūtīņā (izņemot i, t, j, kas vienmēr stāv uz slīplīnijas, un burtu m, kas aizņem divi rūtīņas), atstājot starp atsevišķiem burtiem vienu rūtīņu, bet starp vārdiem divi rūtīņas tukšas.

Sestā stunda.

Trešā burtu grupa ir jaukto vilcienu burti — v, r, s, z. Tie visgrūtākie starplīniju (nepagarinātie jeb «galviņu») burti, kādēļ ir labi to pareizāko izveidošanu uzmanīt it sevišķi vērgi.

Burts v līdzīgs burtam o, tikai ar taisnāku sākumu un plašāk vaļēju beigu apliekumu. Burts r sākās ar n pirmo stabiņu, kuŗam piesprauž burta c sākumu, rakstot to otrādi — no lejas uz augšu. Burts s ir ovāls, pārdalīts gareniski uz pusēm, uzliekot tad kreiso pusi labajai virsū. Vieglākas rakstības un patīkamāka izskata dēļ ir labi burta s augšdaļu veidot trešdaļu mazāku nekā apakšdaļu un ievadīt tā sākumu ar tādu pat nelielu piedevu, kā burtu c. Apmēram tas pats jādara arī burtos z (skat. priekšrakstus).

Tagad mums nu jau ir tik daudz burtu vārdu sastādīšanai, ka tos saviem mājdarbiem sameklēt varam atstāt skolniekiem pašiem.

Septītā stunda.

Pagarinot burtus e, i, a, o par vienu rūtīņu stāvu uz augšu, dabonam augšupēji pagarinātos burtus — l, t, d. Pievienojot burtam l burta v vai n otro pusi, dabonam burtus b un h. Sestais augšupēji pagarinātais burts ir k, kuŗu sastādām no l, c - galviņas un nedaudz samazinātas n otrās puses.

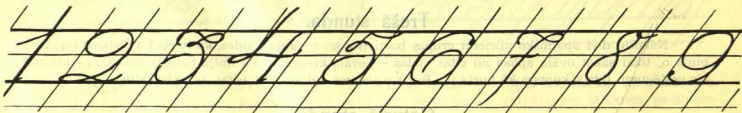
Astotā stunda.

Lejupēji pagarinātos burtus — p, j, g, z — ievada burts f, kuŗš pagarināts abējādi — pa priekšu augšup un tad arī vēl lejup.

Ar to tad normālfābētā mazie burti izsmelti galīgi. Atliek tikai vēl viņu salikšana tā sauktajos «čūpu» burtos valodnieciskām vajadzībām, pēc kam tad mācošies varēs daiļi un kārtīgi uzrakstīt ikkatru mūsu valodā sastopamo vārdu.

Devītā stunda.

Iemācītie burti jāzin uzskaitīt no galvas alfabētiskā kārtībā. Pēc tam pievienojam tiem vēl ciparus, kas koprakstā ar burtiem vienmēr rakstāmi divreiz lielāki, nekā starplīniju burti:

Desmitā stunda.

Latīņu rokrakstības lielo burtu formas, kādas tās mums tagad, iesācējiem grūti izskaidrojamas un vēl grūtāk saprotamas. Jāpaļaujās visvairāk uz palēnu pierašanu pie tiem. Bet valodnieciskā ziņā burtniecība panāk savu objektīvo mērķi — attēlot valodu — arī ar mazburtiem vien. Un tāpēc, ja tas viena vai otra cita mācības priekšmeta dēļ izrādītos nepieciešams, nav pārāk ļauni nemācīt normālfābēta lielburtus bērnu dārzos nemaz. Sakarā ar to visa tālākā rakstu mācība bērnu dārzos nodarbotos vēl vienīgi ar nepagarināto burtu samazināšanu uz kaligrafiskās līniatūras Nr. 3 rūtīņas pusi un, varbūt, vēl vairāk, ņemot ar laiku talkā arī līnijlapu Nr. 1.

Pie tam jāievēro, ka nu burtu platums un atstatums savā starpā nemaz vairs nav atkarīgi no līniju rūtības apmēriem (tāds joprojām paliek vēl tikai burtu augstums), bet ir jau nosakāmi pašu skolnieku acūmēram, saskaņojoties ar burtniecībā vispār pieņemto un labai grafiskai gaumei piedienīgo.

Rakstīt vēl sīkāk, nekā to atļauj līnijlapa Nr. 1, bērnu dāros nav ieteicams tādēļ, ka bērns gan r e d z ar savu dabiski svaigo aci daudzkārt skaidrāk, nekā pieaugušais, tomēr s k a t ā s ļoti pavirši. Bet tā kā rakstīšana ir viens no vissmalkākiem rokdarbiem, kuŗa pareizība un labums vislielākā mērā atkarīgi no iespējami pilnīgāka ievēroto sīkumu atdarinājuma, tad ir pats par sevi saprotams, ka šie sīkumi lielākā rakstā vienmēr būs stiprāk uzkrītoši, nekā sīkākā. Tāpat lielāku apmēru rokraksts izdevīgāks arī rokas kustību pareizās ķinētikas drizākai uztverei un nostiprināšanai.

Lielie burti.

Latīņu rokrakstības mazie burti vispirms izveidojušies no seno romiešu zīmējošās tehnikas monumentālā stila raksta «Capitalis quadrata» pārejas ķinētiskās tehnikas smalkrakstiskā stila ātrrakstā «kursivs» un tam līdzīgi izkoptajā gleznojošās tehnikas lentrakstiskā stila «unciālā». No tagadējā rēdzes viedokļa vērtējot, Capitalis quadrata bija tīri lielburtisks raksts, bet Unciāls jau tīri mazburtisks raksts, ko tā laika rakstītāji it nebūt vēl noteiktāk neapzinājās. Pastāvēja vienīgi vēlēšanās, dažu vārdu un rindu pirmos burtus uzrakstīt izcilākus, nekā pārējos teksta burtus. Tikai ap XVI. gadsimta sākumu, kad visu citu rakstu priekšgalā nostājās tekošie ikdienas smalkraksti, rakstītājiem radās patiesi apzināta un galīgi noteikta jēga par divu alfabētu — mazo un lielo burtu — nepieciešamību ikkatram raksta veidam un ikvienā rakstīšanas gadījumā. Apsverot nu stilistiskās un tehniskās iespējamības, kādas tanī laikā tādu divu alfabētu radišanai pastāvēja, kaligrafi izšķīrās par divi ceļiem: 1) uzskatīt par lielburtu ikkatru mazburtu, kuŗš izveidots lielāk, nekā pārējie tā paša raksta mazburti, un 2) rakstīt seno romiešu Capitalis quadrata lielburtus tādiem vielcieniem, kuŗu ģeometrija iespējami sakritīgāka ar mazo burtu kaligrafisko pamatzīmi — slīpo ovālu. Uzvarēja pēdējais paņēmiens, legālizējot tā to stilu mistrojumu, kāds tas joprojām pastāv drukas rakstā, kur stūrainie Capitalis quadrata lielburti jaukti ar apaļniskajiem karolingiskā stila mazburtiem. Turpretim pirmais rokrakstības lielburtu noteikšanas paņēmiens, kuŗš izgāja uz viņu vienlīdzību ar mazburtiem, paspēja izkopties tikai līdz pusei no visa alfabēta. Bet ja šī, rakstu mācībā patiešām augstvērtīgā, doma kādreiz atkal tiks uzņemta un līdz galam pieplidīta, tad normālfabēts izskatīsies šāds:

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh
Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo
Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Nākotnes normālfabēts.

Tādi lielburti atšķirtos no mazburtiem tikai ar sava veidojuma lielākiem apmēriem un viņu plašāko apaļnisko ievada svītru, kuŗa mazburtiem saistītajos rakstos vienmēr ir stipri īsāka un gluži taisna. Tādu lielburtu mācīšana un iemācīšanās varetu notikt reizē ar mazburtiem un būtu nepieredzēti viegla, jo neprasītu vairs savu īpašu lielburtisko grafēmu, kā tagad, bet būtu tikai tas mazo burtu pamata tips lielākā formātā. Nepārspejama ir arī tādu burtu tekošā saistība ikdienas ātrrakstā.

Mums tās nākotnes alfabēts, kā redzams, jau ir. Bet ievest viņu visas tautas lietošanā nevar atsevišķs lietpratējs par sevi vien, — te jānāk talkā skolām. Diemžēl, mūsu skolas nekādu patiku un tādēļ talkiem vēl neizrāda un tāpēc, gribot negribot, tik pat konservātvīviem savos jauninājumos pagaidām jāpaliek arī privātiem rakstprasmes kursiem. Uz šiem pamatiem mēs tad arī mācīsimies šo lekciju turpinājumā tikai to pašu lielburtu veidojuma caurmēru, kāds tas ap divi simti gadu atpakaļ nodibinājās tā sauktajā «angļu saistrakstā». Šie angļiskā parauga lielburti pieder iepriekš minētam otrajam ceļam, saskan ar Capitalis quadrata pārveidojumu tagadnes rokrakstā un ir pazīstami visām Eiropas tautām kā «kaligrafiskais» lielburtu veidojums. Normālfabēta vajadzībām mēs viņa tradicionālo formu tikai nedaudz vienkāršosim:

1) Pusovālie

T P B R F H H

2) Ovālie

S L G E O D S

3) Saliktie

A M W U L

Šie lielburti rakstīti uz līnijlapas Nr. 1. Tā nu jāpaliek šij drukas lapai apakšā un skatot līnijlapas līniatūru papīrim cauri, jāvēro, kā šos burtus katru par sevi līniju rūtīņās esmu novietojis es. Uz mata tāpat šie burti tad rakstāmi arī mācošamies savos vingrinājumos.

Pusovālo lielburtu galvenā sastāvdaļa ir «lielo burtu pamatsvītra», kas sastāv no slīpā ovāla labās un kreisās puses, saliekot tās galeniski vienu uz otras, un tad apvijot to ar viena vai divu ovālu aploces risinājumiem dažādās kombinācijās. Ovālie lielburti pa lielākai daļai sastāv no divu ovālu aplocēm. Bet salikto lielburtu redzamākās daļas lielāko tiesu stipri taisnas, kurpretim sīkākas piedevas noteikti apaļniskas, dažkārt «astņveidīgas», kas arī nozīmē abu ovālu aploces pušu galenisku salikumu. Iztaisnot šīs lielburtu sastāvdaļas vēl vairāk, nekā tas manos priekšrakstos redzams, būtu tā sauktās «vācu stāvkrastības» vai arī mūsu «sieksraksta» atdarinājums, kas abi tikai tādi vienkrāsojumi, kam latīņu rakstprasmes smalkāks progress nekad nepiekrītis.

Normālalfabēta lielburti jāiestudē tikpat rūpīgi, kā mazburti, ieskatoties sīki jo sīki viņu priekšā rakstītā veidojuma atsevišķās sīkdaļās un to kārtīgajā salikšanā veselā. Pa priekšu vienmēr iet «pamatsvītra» ar viņai katrreiz pieredīgo ievadijumu.

Kad nu arī lielo burtu veidošana jau izdodas pienācīgi pareizi un gludi, tad laipni lūdzu pašmācībniekus atsūtīt man ieskatam uz līnijlapas Nr. 1 tāpat ar zīmuli rakstītu vēstuli, kurā iet runa par to, kā pašmācībniekam ar mācišanos veicies un kā tā viņam patikusi vispār. Šo vēstuli uzskatīšu par pašmācībnieka gala darbu šinī rakstā, izsūtot viņam pēc tam lekcijas nākošam abonētam rakstam.

Turpretim bērniem man attiecībā uz normālalfabēta lielburtu mācišanos nav ko teikt vairāk, kā tikai tas pats, ko par viņu pieeju šai rakstprasmes disciplīnai esmu pateicis jau iepriekš, runājot it kā uz viņu skolotājiem. Raksts ir cilvēku savstarpīgas saprašanās līdzeklis tāpat kā valoda, kas vienmēr būs jāmācās tikai tā, kā to nākošām paaudzēm noteic iepriekšējo paaudžu pieredze un tradīcijas šai ziņā. Un tādēļ bērnu apmācīšanai rakstīšanā vienmēr būs vajadzīgs skolotājs - lietpratējs, kuram jābūt vismaz šo lekciju pašmācībniekam. Bet tāds skolotājs tad jau zinās pats no sevis, kā bērniem iemācīt lielburtus tikpat viegli un ātri, kā tas notika ar mazburtiem.

Fr. Jansons,

diplomēts kaligrāfs-metodoloģs.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Pirmā lekcija — Vispārējee noteikumi, pamatstripa un matavilceens.

Rakstamleetas.

Rakstamleetas vislabāk iegādāties caur kursu kancleju. Tā viņas droši dabujamas mācībai vispeemērotākā labuma. Kas eesūtījis mācības noteikumus rakstamleedderumeem atzīmēto naudu, saņem reizā ar šo lekciju: 30 loksnes papīra, 24 spalvas, 1 kātiņu, 1 līnijlapu.

Spalvas kaligrafiskam pamatrakstam jāņem EF asuma, laba tērauda, taisnu stāvu bez eelocijumeem un dziļi šķeltas. Kātiņā spalvas jāeesprauž stingri, bet ne dziļak par nešķeltās daļas pusi.

Kātiņš nedrīkst būt resnaks par parasto zīmuli. Tam jābūt veegla koka, augšgalā pakāpeniski smailētam un bez pirksteem skarama metala daļām. Pildspalvas smalkakai rakstīšanai kaitīgas, nav leetojamas.

Tinte redzei vispatīkamā melni brūna. Tīnei jābūt šķidrai, kas veegli plūst no spalvas, tīrai un nebojātai. Jaunas spalvas nepeņem tīni veenadi tadēļ, ka tās eetaukotas pret rūsu. Eetaukojums vispirms jānotīra, paturot jaunās spalvas galīpus sērkociņa leesmā tik īgli, līdz viņos uzņemta tinte nožūst.

Papīrs mēģinājumeem nelīnēts, balts, gluds un plāns, lai līnijlapas līniatūra būtu skaidrak caurredzama. Papīrs ātri bojājas no rokas siltuma un tad sāk izplūdināt tīni. To novēršam paleeokt zem rakstošās rokas vēl atveišķu papīra strēmeli, kas aprakstāmo aizsargā no kailas rokas teešas peeskaršanās.

Līnijlapa jāeeleek papīra loksne tā, ka viņu locījumi eeši saeet veens otrā un līnijlapa nevarētu rakstot tik veegli saškeebtees. Līnijlapas divi tuvākas līnijas saucam par slejas līnijām, virs tām eesošo par augšējo un zem tām atrodošo par apakšējo robežlīnijām. Šķērs- jeb slīplīnijas norāda raksta pareizo slīpumu.

Kātiņa satveršana.

Kātiņš jāsaņem starp ikšķi, rādāmo un vidus pirkstu tā, kā tas redzams zīmējumā. Jāeevēro, ka rokas eeetri garee pirksti paleek kopā slēgtā rindā, eeēši veens pee otra bez spraugām, ir nedaudz saleekti un papīrim peeskaras tikai mazā pirksta nags. Vistuvāk spalvai atrodas rādāmais pirksts (neeeleekti), tad viduspirksts, kurš kātiņu tura ar sava naga kreiso augšās malu (ne augstāk!) un beidzot abās locītavās stipri izleeektais ikšķis, kurš kātiņu tura ar sava gala augšējo malu (ne mīkstuma vidū!). Rokas vidū kātiņš atspeežas pret rādāmā pirksta saknes kaulīgu un nedrīkst no tā noslidēt ne uz preekšu (par stāvu!), ne atpakaļ (par lezenu!).

Kātiņš jātur pirkstos veegli un ērti, rīkojotees vairak ar veiklību nekā spēku un smagumu.

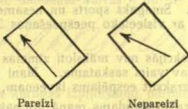
Iztūrešanās rakstot.

Pie savam augumam peemērota galda noleeceet atteeciga augstuma krēslu tā, ka sēdeklja preekšējā mala atrodas līdzteku galda malai un taisni zem tās. Krēslu no veetas neizkustinot, peesēzeetees un uzleeceet galdam abās rokas līdz ar elkoģeem. Starp rokām noleeceet papīri ar līnijlapu tāni tā, ka slīplīnijas rāda pāri galdam taisni uz Jūsu krūtīm, t. i. papīrs neguļ Jūsu preekšā stāvu, bet ieslīpi ar augšās malu uz kreisi, līdzīgi rakstošās rokas virzeenam. Tad paņemeet rokā kātiņu ar spalvu, kā tas eepreekšējā nodalījumā norādīts, un pamēģineet uzrakstīt šādas stripas:

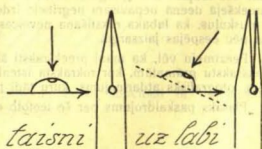
Stripas velkamas lēni no augšās uz leju, no augšējās robežlīnijas līdz apakšējai slejas līnijai, uz katras otras slīplīnijas pa veenai, deezgan platas, pēc eespējas taisnaks un veenā veenīgā gājeenā bez atkārtojumeem, beezinājuma papildinašanas vai citas kādas vēltreizes peepalīdzības. Strīpu galiņeem jābūt kā nocirsteem, kas šī mēģinājuma galvenais uzdevums un veenīgais līdzeklis nostādīt Jūsu roku pareizi, daiļam rakstam peemēroti.

Ja stripas negrib izdotees kārtīgi kā aizrādīts preekšrakstā, tad vainīga Jūsu vēl nepareizā rokas tūrešana un sekošo, labakai rakstībai nepeecēesamu, paņēmeenu neeevērošana:

1) Kātiņš rakstot jātur līdzteku papīra malai, pee kam ikšķis nav atstatak no papīra par 1 collu:

2) Delna jāsaģreež vairak uz labi no stilbkaula ass, neeeļot pee tam līdz elkoni, bet pārveetojot tālak uz labi tikai plaukstu ar kātiņu un spalvu. Plaukstas ārmaļa nekad nedrīkst peeskartees papīrim.

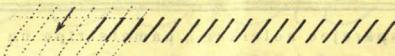

3) Jaraksta vairak ar spalvas labo spārnīgu, turot to papīrim tuvāk nekā kreiso. Spalvu eepļeēot tad labais spārnīņš palīks kur nolīkts, bet kreisais veegli spraukses prom uz kreisi un eeslīpi uz augšu.

4) Nepareizi spalvu pleēot tāni pat reizā vilkt lejup, jo tad strīpu galiņi nekad nevar iznākt kā nocirsti, bet tikai smaili vai apaļi. Spalva pēc eepļetuma laicīgu jānotur uz veetas it kā apdomājot, ka ejoj lejup tā nedrīkstēs savu eepļetumu sašaurinat, ne paplašināt, — tad tikai turpinām gājeenu uz leju.

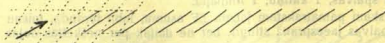
5) Lai arī strīpu apakšgali iznāktu kā nocirsti, tad, nonākot uz apakšējās slejas līnijas, spalva jāatceļ no papīra peepeži.

Kad spalvas turešanu un rakstības pareizos paņēmēnus tādi jau esiet izpratuši, kas noredzams no stripiņu kārtīgākas un vieglākas izdošanās, tad esprauzēet katiņā jaunu spalvu un sāciet rakstīt tādas pat stripiņas mazākas, starp šlejas līnijām:

Rakstības noteikumi šīm stripiņām tee paši, kas eepreekšējām, un tee eeturami te tik pat stingri kā tur.

Eevingrinaušeese lejupejā gājeenā, kušu saucam par pamatstripu, daret te pašu arī ar raksta otro sastāvdaļu — augšupejo gājeenu, kušu saucam par matavilceenu:

Eevērojeet, ka matavilceeni slīpaki nekā pamatstriņas un tik veegli rakstīti, ka spalva tikko skarj papīri.

Pēc tam saleecept pamatstripu ar matavilceenu kopā, cenšotees stripiņas saveenot tikai pašos galiņos, lai viņas veena otrai neko nenosegtu. Visdrošāk to panākam rakstot katru vilceenu par sevi: pa līniju rūtiņas diagonāli uzvelkam vispirms matavilceenu; tad atceļam spalvu no papīra, lai to tūlī noliktu atkal atpakaļ tik daudz tālāk uz labi, ka rodam peeteekoši telpas nākošās pamatstriņas norcirstai galviņai; pēc tam eepleşam spalvu, kuras kreisais spārniņš nu saveenojas ar eepreekšējā matavilceena augšgalu, un tad ejam ar pamatstripu eepļetuma platumā taisni pa slīpiniju uz leju līdz apakšējai šlejas līnijai; te nonākuši atkal atceļam spalvu no papīra, lai tā savilktoš nākošam matavilceenam peemērotā asumā, un, uzmeklejuši nupat pabeigtās pamatstriņas apakšgala labo stūrīti, sākam no tā jaunu matavilceenu, pēc tam pamatstripu u. t. t. — cauri visu līniju un veenu vesulu lapas pusi:

Kursanteem, kas mācas ar korekturām, no šī pēdejā mēģinājuma (no eepreekšējiem trijiem nē) jauzraksta divi lappuses, aprakstot papīrim tikai veenu pusi, un labākā no tām ar savu parakstu jaeesūta kursu kanceļejai eeskatam un izlabošanai. Reizā ar šīs lekcijas mēģinājumu izlabojumeem, kursanti tad saņems nākošo lekciju ar tālākeem uzdevumeem.

Bet tee, kas mācības vēstules saņēmuši par pazeminātu maksu bez teesibām uz korekturu, var šīs teesības vajadzības gadījumā eegūt, peemaksajot par to 10 latu papildus. —

Māceetees lēni, nesteigdamees! Pamatrakstā valda stils, burtu veidojuma skaistums, kurš steigšanos necees nē vismazākā mērā. Steigtees varesim ātrakstā, kur stils peemērojas tehnikas ērtībām. Bet skaistums burtu veidojumā sastāv no daudzēem sikeem un ļoti rūpīgi izpilditeem smalkumieem, kuri Jums visi būs jazin neveen galvā, bet arī rokā. Tadēļ izlaseet lekcijas uzmanīgi, lai nekas Jums nepaleek nepamanīts, un vingrinotees rūpīgi un neatlaidīgi, cenzdamees panākt veenmēr to pašu rakstības skaidribu un daļumu, kāds tas redzams manos preekšrakstos. Tāds darbs un viņa mērķis vedis Jūs ātri uz preekšu, bet steidzotees nēpanākseet neko.

Raksts ir rokas darbs, kadēļ viņa pareizība un skaistums visleelākā mērā atkarajas no mūsu rokas veiklibas un izturības. Šis rokas īpašības visvairāk veicinoša ir manis aprakstītā katiņa satveršana un spalvas vadišana rakstot. Tadēļ šee aizrādījumi uzskatami par visaugstāko likumu, kuram paklausīt Jums sava roka japeespeez, lai arī kā viņa sākumā to negribetu sakarā ar saveem senākeem eeradumeem. Jaunājeem rakstības paņēmeeneem noteikti peeturotees, Jūsu roka tee peem peeradīs visvēlākais desmit deenu laikā.

Tomēr nepraseet no savas kārtīgā rakstīšanā vēl nenostiprinātās rokas tūlīj pārāk daudz. Nespeežēet viņu nekad pabeigt kādu jaunu mēģinājumu jau pirmajā paņēmeenā, bet sadaleet mācišanos uz vairak deenām. vingrinotees ikdeenas pa 1—2 stundiņām, vislabāk ar pārtraukumeem pēc katras pusstundas. Kā roka, tā arī acs labprāt mīl „pārgulet nakti”, lai otrā dienā i tik par brīnumu uzrakstītu gluži veegli to, kas eepreekšējā deenā nepavisam negribeja izdotees. Smāgāks sports un nesamee beezī tā sarausta roku dzislas un muskuļus, ka labāka rakstīšana neveicas pat ar visleelāko peespeešanos 3—4 deenas ilgi. No tā rakstamā roka pēc eespējas jaizsarga.

Peezīmeju vēl, ka mani preekšraksti šīs lekcijās nav māksloti zimetās litografijas, kā tas parasts citām preekšrakstu grāmatām, kur rokraksta īstenība nav vairs saskatama. Mani preekšraksti ir mana pateešā rokraksta fotografisks atdarinājums, kuru tādi pat uzrakstīt eespējams ikveenam, kas rakstot pareizi rīkojas.

Plašāks paskaidrojums par šee leetoto ortografiju atrodams manā grāmatā „Daiļrakstības metodika”. —

Diplomets kaligrafs

FR. JANSONS.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

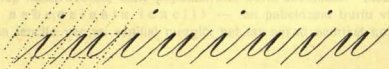
Otrā lekcija — Taisno vilceenu burti.

Taisno vilceenu burti sastāv no pamatstrīpas, kuras viens vai abi gali aplekti. Paturot vērā eepreekšējā lekcijā dotos aizrādījumus par rokas turešanu un rakstības pareizajiem paņēmieniem, uzraksteet lappusi šāda vingrinājuma:

E v ē r o j e e t: Pamatstrīpas rakstība viņas augšējās $\frac{3}{4}$ tāda pat kā eepreekšējās lekcijas pēdējā mēģinājumā. Apakšējā $\frac{1}{4}$ beezinājums pāriet matavilceenā, kurš izveidojas dziļā daļā apleekumā un beidzas kā eestripiņa līniju rūtiņas labajā augšas stūrī, kur sākas jauna pamatstrīpa. Pamatstrīpu lejup ar matavilceenu augšup rakstam veenā nepārtrauktā gājeenā, bet nākošo pamatstrīpu sākam tikai tad, kad pārceļot spalvu tālak uz labi, esam atraduši peeteekoši telpas pamatstrīpas nocirstai galviņai.

Sadalot stabiņus pa veenam un pa diveem, dabonam burtus i un u:

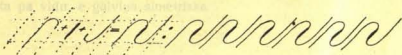
E v ē r o j e e t: Katrs burts sākas ar matavilceenu nedaudz zem apakšējās slejas līnijas un beidzas ar matavilceenu nedaudz virs augšējās slejas līnijas. Atsevišķo burtu matavilceeni (ee- un peestripiņas) paraleli — eet veens otram līdzteku. I-punkts leekams vidū starp augšējo slejas un robežlīniju un rakstams kā pamatstrīpa, t. i. spalvu eepļešot un nedaudz pavelkot uz leju.

I un U pamatstrīpas beidzas ar apleekumu, bet pamatstrīpas ar apleekumu sākot, dabonam burta n pirmo pusi:

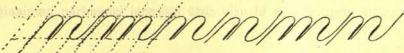
E v ē r o j e e t: Matavilceens ļoti stāvs, augšējā $\frac{1}{4}$ apleecas gluži apaļā lokā, kuram pamatstrīpa peeveenojas tikai tad, kad atrodamees jau uz nākošās slīplīnijas un varam eet pa to taisni uz leju. Agrak pamatstrīpas beezinājumu nedrīkst eesākt.

Apleecot pamatstrīpu abos galos, dabonam burta n otro pusi:

E v ē r o j e e t: Pamatstrīpas beezinājums šē ļoti īss — sākas tikai uz nākošās slīplīnijas un beidzas šo līniju atstājot, kad pārejam leektajā matavilceenā. Beezinājums it kā locīts, bet tas nedrīkst notikt tīši, tam tā jāiznāk pašam no sevis kā pareizi turetās spalvas dabīgām sekām, t. i. kreisā spārniņa leelakai aktivitātei spalvu eepļešot.

Saleekot abas daļas kopā, dabonam burtus n un m:

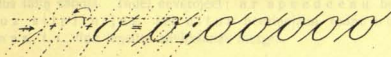
Šis lekcijas vingrinājumu kārtīgas izpildīšanas pārbaudei jānosūta kursu kanclejai ik pa peecām rindām uz veenas lappuses tikai gatavo burtu „iu” un „nm” mēģinājumi. —

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

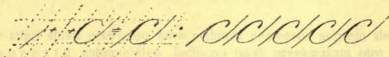
FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Trešā lekcija — Apaļo vilceenu burti.

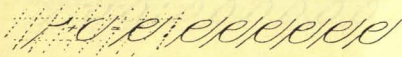
Apajaļeem burteem pamatā olveidīgs apaļums, ovals, ar beezinājumu kreisā pusē. Šis beezinājums neleels, apmēram pusi slejas līniju atstatuma garš, un tas visbeezaks pašā vidū — uz slīplīnijas. Dalīti pa vidu, apaļumi simetriski, t. i. dod divi pretejus veenadi veidotus puslokus:

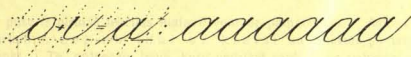
Burts o jašak ar matavilceenu vidū starp divi slīplīnijām, kurš jaaptur arī vidū starp slejas līnijām. Tad spalva pārceļama uz nākošo slīplīniju, no kuras augšējās trešdaļas slejas līniju starpā (ne zemak!) sākam veeglu matavilceenu augšup pa kreisi uz līniju rūtiņas augšgala vidu un no tur atkal lejup uz eepreekšējās slīplīnijas augšējo trešdaļu. Te sākas beezinājums (bet ne peepeži!), kurš apmēram pusi slejas līniju starptelpas garš. Zem beezinājuma seko burta augšdaļai pretejs, bet veidojumā līdzīgs apleekums augšup matavilceenā, kuru turpinam līdz burta sākumam. Matavilceeneem sadurotees taisam apleekumu — nebeezinātu lencīti — un pabeidzam burtu vidū starp nākošām divi slīplīnijām. Apleekuma lencīte var arī aplūst mezglā, bet tas nekad nedrīkst notikt spalvu peespeežot.

Burts c sākams kā o, leekot augšējam apleekumam sākumā mazu beezinājumiņu, punktu, un pabeidzot peestripiņu punktam pa labi starp slīplīnijām. Sākuma punktu burtam c nedrīkst nolikt zemak par līniju rūtiņas augšējo trešdaļu.

Burts e jašak ar matavilceenu līdz slejas līniju vidum. Te spalva jāpārceļ nedaudz uz augšu, radot tā pārtraukumu jeb lūzumu šķeetami veengabalainajā matavilceenā jeb eestripiņā. Pēc spalvas pārceļšanas augstak, sākam e galviņas augšupejo pusloku, kurš beidzas līniju rūtiņas augšējā stūrī pa labi. No šeeenes deezgan asā lenķi sākas e galviņas lejupejais pusloks, kurš līdzīgs burtam c bez punkta sākumā. Dalīta pa vidu, e galviņa simetriska.

Burts a sastāv no o un i, kuri jasaveeno tā, ka i neeeetu o apaļumā, bet tikai nedaudz skartu viņa sānus pa labi. Tāpat i nedrīkst būt stiprak beezināts nekā tas eespējams o apaļumā.

Šis lekcijas mēģinājumu pārbaudei jaeesūta šāds visu te mineto burtu kopsavilkums:

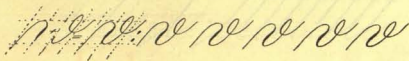

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

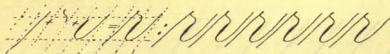
FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Ceturtnā lekcija — Jaukto vilceenu burti.

Jaukto vilceenu burtos mainas taisnē vilceeni ar apaļniseem. Visgrūtākais šo burtu veidojumā ir matavilceenu lences, kuras dažveet saplūst punktā un tad izskatas kā beezinājumi, kas radušees spalvu peespeežot. Bet šo burtu beezinājumi lenču veetās nekad nedrīkst rastees spalvu peespeežot, jo speedeens neveetā šos burtus tūliņ sabojā. Tadēļ eevērojiet: ar speedeenu beezinam tikai tās burtu daļas, kuras eekrīt uz slīplinijas, bet citur beezinājumi rodas no divu matavilceenu saplūšanas, t. i. viņu lencites savilkšanās mezglā.

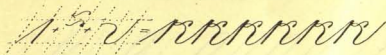
Burts v sastāv no n otrās puses un aprāvās lences, kura nedaudz pārsniedz augšējo slejas līniju. Lences atgriešanās lejup nav beezinama, ne sapludinama. Beigu astīte sākas no burta vidus.

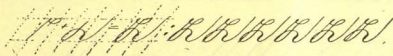
Burts r sākas ar stipri stāvu eestrīpiņu, kura nedaudz pārsniedz augšējo slejas līniju. Tur eestrīpiņai peeveenojam nespeestu astoņveidīgu locījumu (skat. preekšraksta otro vilceenu), kurš pa $\frac{2}{3}$ atrodas virs augšējās slejas līnijas. Beidzot šo locījumu uz nākošās slīplinijas netāl zem augšējās slejas līnijas, turpinam un pabeidzam gājeenu kā burtā c — ar pakāpeniski breestošu beezinājumu, un ne kā burtā i — ar peepeži apsāktu beezinājumu.

Burts s sākas kā r, tikai astoņveidīgais locījums te drusku slaidāks un beigu apleekums beidzas ne pa labi, bet pa kreisi un ar punktu. Beezinājumu uz slīplinijas pa labi nedrīkst sākt pārāk agri, bet lokam uz apakšējās slejas līnijas no labi uz kreisi jāeet plaši un simetriski apaļi.

Burta k pirmā puse ir pirmās lekcijas matavilceens ar pamatstrīpu. Astoņveidīgais locījums te sākas ar punktu, kā burtam c, eet no labi uz kreisi un beidzas pamatstrīpas augšējā trešdaļā taisnā lenķī. Te apleecam lenci, kura nedrīkst saplūst, un pabeidzam burtu ar nedaudz samazinātu n otro pusi uz nākošās slīplinijas.

Burta z eestrīpiņa gandrīz stāva, kā burteem n, m, v. Eestrīpiņu zem augšējās slejas līnijas pabeidzot, peeveenojam tai e galviņai līdzīgu apleekumu. Tad turpinam gājeenu lejup bez speedēna (jo neet pa slīpliniju!) un apleecam to augšup, lai pabeigtu burtu uz nākošās slīplinijas ar stipri samazinātu n otro pusi.

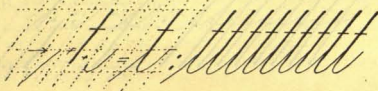
Korekturai jāeesūta no katra burta pa divi rindiņām. —

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Peek tā lekcija — Augšupejē pagarinājumi.

Augšupeji pagarinātus saucam tos burtus, kuri rakstāmi starp apakšējo slejas un augšējo robežliniju. Pagarinājumi izteicas deezgan veenkāršos, starpliniju burteem i un e līdzīgos veidojumos, tikai garakos. Sevišķi jāeevēro, ka sākuma eestrīpiņas augšupeji pagarināteem burteem nekād nesneedzas pāri augšējai slejas linijai.

Burts t līdzinās burtam i, tikai garaks, tomēr beezinājums tas pats. Apleekums uz apakšējās slejas linijas nedrīkst būt plašāks nekā burtam i, pee kam beezinājums izbeidzas apmēram slejas liniju vidū.

Burts d sastāv no o un t. Sīkakee rakstības noteikumi kā burtam a trešā lekcijā.

Burts l līdzinās burtam e. Galviņas lence sākas drusku virs eestrīpiņas. Galviņas lence simetriska un gandrīz bez nekāda beezinājuma. Tālākais lejupejais gājeens l mugurpusē līdzinās burtam t: taisns, slaidi apleekts, ar deezgan agri izbeigtu beezinājumu.

Burts b līdzinās burtam l, kuram beigās peeveenots nebeezināts o. O apleekums beidzas ļoti tuvu l beezinājumam, ir taisns, stipri dziļš un pavisam smalks. Nākošo burtu peeveenojam b ar lenciti, kā burtam o.

Burts h sastāv no l, kurš uz apakšējās slejas linijas beidzas neapleekts, un n otrās puses. Peeveenojot taisnajam l gājeenam k galviņu, dabonam pagarināto k.

Korekturāi jāeesūta no katra burta pa divi rindiņām.

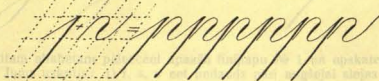
Diplomets kaligrāfs
FR. JANSONS.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.**Sestā lekcija — Lejupejee pagarinājumi.**

Lejupejee pagarinājumi rakstami starp augšējo slejas un apakšējo robežliniju. Izpēmums ir burts f, kurš pagarināms vispirms augšup un tad vēl arī lejup:

Burtu f sākam kā h, turpinot pēc tam vilceenu līdz apakšējai robežlinijai, kur beezinājums vistipraks. Lai beezinājums f lejgalā neiznāktu pārāk beezs, tad tas sākams ne agrak par slejas līniju vidu. Nākošo burtu pēveenojam f ar lenciti.

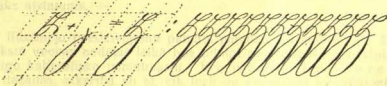
Burts p ļoti veegls, tikai jaizsargas no pārāk beezā lejupejā gājeena.

Burts j ir lejupeji rakstīta h pirmā daļa. Eestrīpiņa eēt pa divi līniju rūtiņā m. Beezinājums $\frac{3}{4}$ gājeena garš, tad apleecams uz kreisi, drusku pāri līniju rūtiņas vidum, un ejams augšup tādi pat leektā matavilceenā. Dalīta pa vidu, j lence simetriska.

Burts g sastāv no o un j. Pagarinājuma uzstrīpa nedrīkst pēeēt pārāk tuvu o apleekumam.

Pagarinātais z sastāv no isā z galviņas un simetriskas lejupejo pagarinājumu lences. Pagarinātais z labā rokrakstā daudz vērtīgaks nekā īsais, jo tas kaligrafiski pareizāks, veeglak rakstams un skaidrak lasams, it sevišķi sikakā rokrakstā. Daudz mākslas un tehniskos rokrakstos īsais z nemaz nav leetojams.

Korekturai jāeesūta no katra burta pa divi rindiņām. —

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Septītā lekcija — Kopraksts.

Ar eepreekšejo sesto lekciju esam pabeiguši visus kaligrafiskā pamatraksta mazos burtus un varam jau sākt rakstīt kopā, kaut arī tikai maziem burteem veen.

Koprakstā leetojam tos pašus burtus un tāni pat izpildījumā, kā to eemācijamees eepreekšējās lekcijās. Jauns te nāk klāt tikai noteikums: nostādīt vārdus sastādošos burtus veenadā atstatumā veenu no otra. Atsevišķo burtu mēģinājumus veenadai atstatums radas pats no sevis, atkarītoju veenu to pašu burtu un peeturotees līniju rūtīņām. Turpretī koprakstā seko veens otram dažāda sastāva burti un teem jābūt savstarpeji saistītiem ar veenu kopeju matavilceenu. Tādēļ līnijlapas rūtīņas kopā rakstot nenoder vairs kā burtu platuma un savstarpeja atstatuma mērs, bet tikai vēl kā burtu angstuma un slīpuma mērs. Burtu platums un atstatums tagad noteicams veenīgi acumēram.

Kā pirmo mēģinājumu nostādīt koprakstā burtus veenadā atstatumā veenu no otra, uzrakstīsim vairak reizas uz līnijlapas № 1 mazo burtu alfabētu saistītā kārtībā:

abcdefghijklmnopqrstuvxyz

Sim manis uzrakstītam alfabetai paleecept apakšā līnijlapu № 1 un apskateet uzmanīgi, kas un kā manis darīts. Pee tam Jums uzkrītis: 1) r, s, v eet nedaudz pāri augšējai slejas līnijai; 2) m, n, v savos augšgalos stipri plati un apaļi un viņu eestripiņas ļoti stāvas; 3) augšupeji pagarināto burtu t, d, l apakšējie apleekumi nav plašāki nekā starplīniju burteem i, a, e; 4) lejupejee pagarinājumi beidzas pee apakšējās slejas līnijas un matavilceena tālākais turpinājums jau ir nākošā burta eestripiņa, kuras veids un virzeens no sāhta gala peemērojas tikai nākošā burta vajadzībām, peem. g-h, j-k; 5) beezinājums viscauri veenads. Visas šīs kārtīgas un daiļas rakstības pazīmes kaligrafiskā pamatrakstā neapejamas un tadēļ veenmēr stingri eevērojamas un rūpīgi izpildamas.

Kad alfabetu uz līnijlapas № 1 jau izdodas peeteekoši droši un pareizi, tad pārejeet uz līnijlapu № 2. Līnijlapa № 2 ir līnijlapas № 1 samazinājums uz pusi, kadēļ arī burtu leelumam un beezinājuma jābūt atteecīgi smalkakam:

abcdefghijklmnopqrstuvxyz

Eevingrinājušeas alfabetes un tā cik necik peeraduši rakstīt uz līnijlapas № 2 (normalais raksta leelums), noraksteet kaut ko no grāmatas vai avizes (saturam nav nozīmes) un atsūteet man veenu no labakeem noraksteem eeskatam, izlabošanai un varbūtejeem tālakeem aizrādījumeem un paskaidrojumeem.

Kopraksts jāraksta tik pat uzmanīgi, lēni un kārtīgi kā to darijam atsevišķo burtu mēģinājumos, cenšotees eeturet šādu stilu:

kopraksts no grāmatas

t. i. rakstot burtus nedaudz platakus nekā tas bij eespējams alfabetes. Tāpat atsevišķeem burteem obligatoriskās ee- un peestripiņas paleek neapejamas koprakstā, sākot un beidzot katru vārdu ar slejas līnijas nedaudz pārsneedzošu matavilceenu. Tas dod eespēju rakstīt vārdus ļoti tuvu veenu aiz otra, kas daudz daiļak nekā plataks atstatums. —

Uz savu ilggadīgo līdzšinejo peedzīvojumu pamata paredzu, ka kārtīgi ar korekturām mācījušos panākumi koprakstā veenas nedēļas laikā būs pilnīgi apmeerinoši, t. i. viņi jau rakstīs maneeem preekšraksteem ļoti līdzīgu kaligrafisko pamatrakstu. Bet patstāvīgi bez korekturām mācījušos spējas šai ziņā var būt dažādas, atkarībā no tā, cik leeli un eespaidīgi tee trūkumi, kādus viņi savā rakstībā atstājuši eestudejoj atsevišķo burtu grupas. Nevarot šos, varbūt ļoti sīkos, bet labam kaligrafiskam rokkrakstam tomēr stipri kārtīgos trūkumus atrast pašu spēkeem veen, patstāvīgi mācījušamees nav citas izejas, kā greestees pēc korekturas kursu kanceļjā, peemaksājot par to 10 latu papildus. Un to darīt nopeetni mācošamees veenmēr atmaksājees, pat visneticamākos bezsekmebas stāvokļos. Neaizmirsteet: peemaksājot 10 latus teesības uz korekturu eegūst arī tee, kas mācības vēstules nav izrakstījuši teeši no kursu kanceļjas, bet sapēmuši tās eeskatam no trešām personām. —

Diplomets kaligrafs

FR. JANSONS.

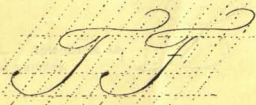
FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.**Astotā lekcija — Leelee burti.**

Leelo burtu galvenā sastāvdaļa ir viņu astoņveidīgā pamatstrīpa, kas pēc plašāka, veiklai rokai vairak peemērota, slaida apleekuma pāri trīs līniju rūtīņam beidzas ar punktu:

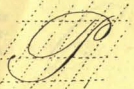

Eevērojeet: Leelo burtu pamatstrīpa sākas nedaudz virs augšējās robežlīnijas, kadēļ visi leelee burti nedaudz augstaki par telpu starp apakšējo slejas un augšējo robežlīniju. Beezinajums pamatstrīpai visstipraks lejgalā, ne sākumā vaj vidū.

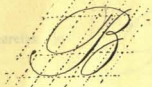
Uzleekot pamatstrīpai astoņveidīgu locījumu matavilceenā, dabonam burtus T un F. Locijums eet līdzteku robežlīnijai un viņa apaļumi ir veenadi leelumā un slīpumā.

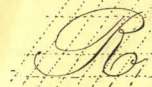
Uzleekot pamatstrīpai paplašu divkārši eeleektu loku, dabonam burtu P. Loks triju slīplīniju atstatuma plats, simetrisks un sākumā bez beezinajuma. Apleekums pamatstrīpai pa labi beezinats uz slīplīnijas un ne garaks par augšējās slejas un robežlīnijas atstatuma pusi.

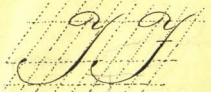
Peeveenojot P lokam z pagarinajumu, dabonam burtu B. Z pagarinajums sākas ar padziņu nesaplūstošu lenci vidū starp augšējo slejas un robežlīniju, ir simetriska veidojuma un divreiz garaks par loku virs tā.

Apleecot B beigās ne pa kreisi, bet uz labi, dabonam burtu R. Apleekums pamatstrīpai pa labi plašaks nekā burtam B. Turpreti locijums uz labi sākas ar ļoti mazu apaļu lenci un viņa beezinajums eet jau pa nākošo slīplīniju.

Sākot pamatstrīpu ar o un n veidojumeem līdzīgu galviņu, dabonam burtus I un J. Galviņas n locijums neatrodas uz slīplīnijas, bet drusku uz labi no tās, tomēr viņa beezinajums eet slīplīnijas virzeenā un nav lēzenaks par to.

Apleecot J kājiņu pa divi līniju starpām augšup un taisot tādu pat apleekumu arī preteji, ejot ar to pāri robežlīnijai, dabonam burtu H. Leelumā un simetrijā abi apleekumi veenadi un par sevi ņemti, dod daiji veidotu 8.

H lejupejo gājeenu vidū eelocot, dabonam burtu K.

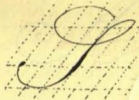
Korekturai jaatsūta no katra burta veena rinda. —

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.

Devītā lekcija — Leelo burtu turpinājums.

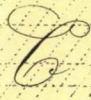
Sākot pamatstripu ar gultekus ovalu, apmēram triju rūtiņu tūlumā, dabonam burtu S. Lence, kas rodas no ovala salaiduma ar pamatstripu, nedaudz slīpaka par slīpliniju un ir simetriska kā burtam J.

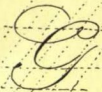
Apleecot S apakšējo daļu uz labi, kā T augšu, dabonam burtu L. Apleekuma sākums pamatstripas beigās šaurs, gulteks, simetrisks. Loks pa labi paprāvs.

Apleecot ovalu vēlreiz un beidzot gājeenu pa labi, dabonam burtu C. Leelais C ir paleelināts mazais c. Taisnā eestripiņa leelajam C ovala, kā viseem leelajiem burteem. Otrs, mazākais ovala izteic mazā c punktu aiz eestripiņas, kadēļ pareizi rakstīts C nevar būt ar veenkāršu l-veidīgu galviņu*).

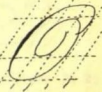
Samazināti C un J dod burtu G. Lejupeji pagarināts G pamatrakstā nepareizs, jo te visi leele burti paleek uz slejas līnijas.

Burtu C vidū eelocot, dabonam burtu E. E kodols ir divi ovali, pee kam augšējais trešdaļu īsaks un šauraks par apakšējo.

Burts O rakstams līdzīgi mazajam o, savijot divi ovalus veenu otrā. Eekšējais ovala nebeezināts.

L un O sastāvdaļas dod burtu D. D uzstripa pa labi nepāreēt nākošo slīpliniju. D apaļums trīs rūtiņas plats, neeskaitot pamatstripu.

Korekturai jāeesūta no katra burta veena rinda. —

Diplomets kaligrafs
FR. JANSONS.

*) Tamlīdzīgs visu burtu pareizrakstības plašsks izskaidrojums atrodams manā grāmatā „Dallrakstības metodika”, kuru izsūtu par 5 lateem.

FR. JANSONA KALIGRAFISKAIS PAMATRAKSTS.**Desmitā lekcija — Beigums.**

Augšupeji rakstīta pamatstrīpa un C lejupejis gājeens dod burtu A. Augšupeji rakstīto pamatstrīpu pabeidzam virs robežlīnijas slaida lokā, ne lausti. Tad atņemam spalvu no papīra, lai C gājeenu sāktu atsevišķi: no pamatstrīpas galiņa paejot nedaudz atpakaļ uz kreisi un tad ar beezinājumu lejuj pa slīpliniju.

A

Divi tādi veidojumi sastāda burtu M, pee kam M vidus gabals apakšā tādi pat apleekts, kā viņa divi augšgali.

M

M bez pēdeja lejupeja gājeena dod burtu N:

N

Sākot N ar I galviņu, dabonam burtu V:

V

V ar beigās peespraustu C dod burtu U:

U

Z veidots leelo burtu vilceeneem pēc mazo burtu parauga:

Z

Eemācijušees leelos burtus pareizi rakstīt uz linijlapas № 1, dareet to pašu arī uz linijlapas № 2:

A B C D E F G
 H I J K L M N O
 P Q R S T U V X
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Eevērojeet: Ciparus tekstā veenmēr rakstam vismaz divreiz leelakus nekā starplīniju burtus.

Ar jauno burtu veidu un kārtīgu izpildīšanu apraduši, uzraksteet man kā gala darbu savā jaunajā rokrakstā uz linijlapas № 2 atsauksmi par to, kā Jums mana mācība patika un ko sevišķu tānī atradeet. Šo Jūsu gala darbu redzejis, varešu dot Jums vēl pēdejos norādījumus par to, kādi Jums savu pamatrakstu nostiprinat galīgi. —

433 **Eemācījušees kaligrafisko pamatrakstu, Jūs jau esiet eeguvoši tādu rakstīprasmi, kuru kārtīgi pēc lekcijās doteem aizrādījumeem izpildītu, apbrīnos un slavēs visi Jūsu labvēļi. Tomēr veens trūkums Jūsu rakstīspējai joprojam paleek: Jūs vēl neproteet tik pat pareizi un daiļi rakstīt ari ātrrakstu, kurš mūsdeenu dzīves straujumā daudz vairak leetots nekā pamatraksts. Aiz eemesleem, kādi sīkak aprakstīti manā grāmatā „Kā eemācītees skaisti rakstīt“ (maksā 3 lati), nevaru Jums eeteikt palikt pee sava senakā ātrraksta blakus jaunajam pamatrakstam, jo Jūsu senakā rokraksta neleetderīgee rakstības paņēmeeni, uz ilggadīga eeraduma un ikdeenas peeleeetošanas pamateem, tūliņ sāks atkarot Jūsu rokrakstā zaudetās pozīcijas, tiklidz Jūs ar pamatrakstu nenodarboseetees vairs tik pat intensīvi kā studejot manas lekcijas. Tāpat nevaru Jums eeteikt mēģīnat patstāvīgi iztaisīt no jaunā pamatraksta kādu sev peemērotu ātrrakstu, jo tas Jūs speedīs izārdīt daiļā pamatraksta stingri noteikto disciplīnu nezinot ko labaku likt veetā. Tādi Jūs divu dažādu rokrakstu veetā vareet dabūt tikai kaut kādu viņu mistrojumu, kurš Jūsu mācīto rakstīprasmi nomāks un ar laiku neko daudz neatšķīrsees no Jūsu senakās nemācītās rakstības. Ātrraksts ir specialas vėjadzības rokraksts, ar saveem īpašeem šij specialītatei peemēroteem rakstības noteikumeem, un tadēļ jamācas atsevišķi kā pilnīgi patstāvīgs un no citeem rakstības veideem neatkarīgs rokraksts. Tikai tādi mēs varam eegūt katram rakstības uzdevumam vislabak atbilstošo rokrakstības veidu un paturet tos katru par sevi, nesajaucot visus veenā kopejā kārtīgai un daiļai rakstīprasmei nederīgā mistrojumā.**

Tadēļ eeteīcu Jums, eekam sāceet rakstībā vēl kaut ko citu mācītees, eemācītees vispirms vēl Glīto kantora ātrrakstu, kura lekcijas izsūtu ar korekturām par 12 lateem, bez korekturām par 6 lateem.

Jūsu peeteikšanos uz Glīto kantora ātrrakstu gaidīdams, paleeku

ar ceenišanu

Diplomets kaligras

FR. JANSONS.

FR. JANSONA GLĪTAIS KANTORA ĀTRRAKSTS.

Pirmā puse — Ātrraksta pamatveids.

Galvenais, ko dzīve no laba rokraksta prasa, ir skaistums. Otrs ir veiklība. Skaistums izteicas stilā — mākslīneciski disciplinētā burtu veidojumā. Veiklība parādas līdz zinamai virtuozitātei izkoptā tehnikā — veiglā un drošā grafisko figuru radīšanā. Skaistumu rokrakstā eeguvam mācotees Kaligrafisko pamatrakstu. Veiklību eegūsim mācotees Glīto kantora ātrrakstu.

Stils un tehnika rakstībā divi veenadi leeli spēki, kureem katram savs uzdevums un galamērķis. Tee nevar valdīt abi reizā veenā veen rokrakstā, bet teem jādod katram savs rokraksta veids, kurā tee tad var brīvi rikotees katrs par sevi un tā attīstīt savas īpatnejas spējas un teetderību netraucefi līdz visaugstakai pilnībai. Rakstītāji, kas šo pateesību nezin vaj neeevēro, sasneedz savā rakstīprasme tāi tā saukto skolneeciskā rokraksta pakāpi, kurai dzīvē un darbā nav nekādas izcilus vērtības.

Tadēļ peekodinu saveem kursanteem: raudzitees uz ātrrakstu kā pilnīgi patstāvīgu un jaunu, savas īpatnejas dabas un nozīmes rokrakstu, kurš nekad nav jaucaams ar pamatrakstu ne stilā, ne tehnikā (kaut gan pateesībā uz pamatraksta uzbūvets un ir viņa teeš turpinājums). Tāds eeskats viņeem palīdzēs jo veeglak noturet katru rokrakstu par sevi, izkopjot viņus neatkarīgi veenu no otra. Gribot pārvaldīt vairakus rokrakstus, šāda kārtība no visleelākā svārā. Tadēļ — pamatraksts veenmēr rakstams visasakā gala spalvām EF, lēni un ar beezinājumu, bet ātrraksts trulaka gala spalvām F un MF, mērenā ātrumā un bez nekāda beezinājuma. Šo starpību abu rakstu tehnikā eevērojot, viņi Jums nesajuks, bet paliks katrs par sevi pareizi, daiji un veikli, nebojajotees pat visgrūtākos darba apstākļos.

Ātrrakstu mācamees uz līnijlapas № 2. Vispirms jāeemācas katrs burts par sevi, atkārtojot to vairak desmit reizas saskaņā ar maneem preekšraksteem un eevērojot pee tam jo siki visus katram burtam īpatnejos paņēmeenus un vilceenu gaitu. Kad mazee burti tādi jau eegaumeti, jāsak tūlīņ rakstīt kopā, eemācotees leelos burtos pakāpeniski pēc tam. Pilnīgaku un drizaku sekmju dēļ kursanteem nav eeteicāms ātrraksta pamatveidu mācotees kaut veenu burtu rakstīt citadak nekā tas manos preekšrakstos aizrādīts.

Vecais ikdeenas rokraksts, kā stilistiski un tehniski nevērtīgs un labaku rokrakstu tāi traucejošs rakstības mistrojums, jācenšas atmetst un no savas rokas izskaust pavīsam pēc eespējas jo drīzak. Pārējot uz manu ātrrakstu noteikti un no sākta gala peeleeotojot viņa disciplīnas negrozītas savā ikdeenas darbā, daudzi kursanti viņā eestrādājušees jau triju deenu laikā. Bet kas tik veegli nevar šķirteees no savas senākās ikdeenas rakstības nepareizajeeem paņēmeeneem, tam kārtīgā kaligrafiskā ātrrakstā eestrādāteees grūtāk un prasa vairak laika. Galvenā prasība: eeturet slaidu, asu vilceenu gaitu, pēc eespējas veenadakā virzeenā un ātrumā.

Kamēr jaunais ātrraksts vēl nav isti peerasts, ātrums jāeetur lēnaks, apdomīgaks, nekā vecajā ātrrakstā. Eemanijušamees jaunais ātrraksts paātrināseees pats no sevis un drīz veen pārnsneegs vecā rokraksta ātrumu. Tomēr nekad nav jāaizmirst, ka lablasamībai rakstībā ari sava nozīme un kā pāršpīlets ātrums bojā ikkatru rokrakstu. Tadēļ sāceet savu darba deenu veenmēr ar vislēnāko ātrrakstā eespējamo rakstīšanu, ļaujot ātrumam peeņemteees tāi tālakā darba gaitā. Tā roka nekad nedabūs peerast pee savas gribas, kura beezī veen nesaskan ar progresīvaku rakstīšanu, bet pastāvīgi tiks tureta stingrā kārtīgas rakstības disciplīnā.

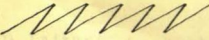
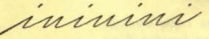
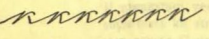
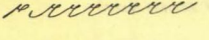
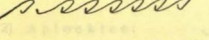
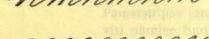
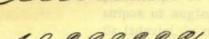
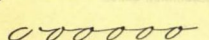
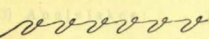
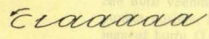
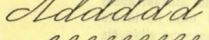
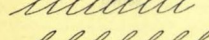
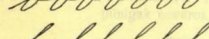
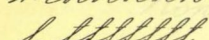
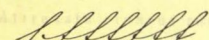
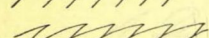
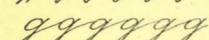
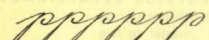
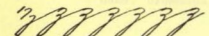
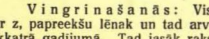
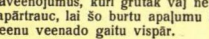
Atsevišķu burtu mēģinājumi manam eeskatam nav sūfami, — to pareizrakstību noredzešu no kopraksta mēģinājumeem, kurus lūdzu atsūtīt man ne agrak par divi nedeļām. Jūsu eesūtījumu redzejis un izlabojis, nosūtīšu Jums mana ātrraksta otro pusi — leelo burtu variācijas, kas Jūsu rakstīprasmi padarīs vēl pilnīgaku.

Peezīmeju vēl, ka visveeglak saprotama un vispilnīgāk atdarinama mana ātrraksta mācība būs tāi tāi teem, kas preekš tam kārtīgi pabeiguši Kaligrafisko pamatrakstu. Bet teem, kas to vēl nav darijuši, eestrādāteees ātrrakstā būs grūtāk, prasīs leelaku peespeešanos un ilgaku vingrīnašanos. —

Diplomets kaligrafs

FR. JANSONS.

Ātrraksta mazee burti:

	idealais uz- un nostrīpu virzeens, kādi tam jaatkārtojas katrā burtā, vārdā un visā ātrraksta rakstībā.
	burti i un u — apakšgalos stipri asi, jaeevēro atstatums.
	burts k — kājiņa sākta atsevišķi, ir asa un slīpa uz labi.
	burts r — ar divi paprāvām ausitēm, apakša deezgan asa.
	burts s — garenī eeapaļš ar lenci, kuras vārdu beigās nav.
	burti n un m — jasāk ar ipašu punktveidīgu beezinajumiņu.
	burts e — uzstīpa slīpaka nekā parastī, lai galviņa nesaplūstu.
	burts c — kā samazinats cipars „1” ar apaļumu ap to.
	burts o — ar lenciti, kas veenmēr aizseen apaļuma augšu.
	burts v — kā o, bet ar leelaku un veenmēr vaļeju lenci.
	burts a — apaļums veenmēr jasāk no labi, i-gājeens ass.
	burts d — līdzīgs a, otrā daļa stipri gara un apakša asa.
	burts l — kā d otrā daļa, lences platums jāeetur mērens.
	burts b — līdzīgs l, ar veenkāršu lenciti apleekumā.
	burts h — līdzīgs burtam l saveenojumā ar n otro daļu.
	burts t — kā h pirmā daļa ar saistības lenciti ap kājiņu.
	burts f — kā t, pagarinats līdz apakšējai robežlinijai.
	burts j — lejgalā peeturets, kas dod šķelumu pats no sevis.
	burts g — sākas kā a, beidzas kā j, lejgalā peeturets.
	burts p — sākas kā j, beidzas kā s, lejgalā peeturets.
	burts z — sākas kā n, turpinās kā j, lejgalā peeturets.

Vingrinašanās: Vispirms jāestrādājas katrā burtā par sevi, sākot no strīpiņām un beidzot ar z, papreekšu lēnak un tad arveen straujak rakstot, līdz visi burti iznāk preekšraksteem gluži līdzīgi ikkatrā gadījumā. Tad jasāk rakstīt kopā, atkal atkārtojot vairak reizas no veetas tos vārdus un burtu saveenojumus, kuri grūtāk vaj nepilnīgak izdevušeēs. Preekš a, d un g burtus saistošā uzstīpa veenmēr jāpārtrauc, lai šo burtu apaļumu sāktu no labi uz kreisi un tā nebojatu viņu skaidribu un ātrraksta vilceenu veenado gaitu vispār.

Ātrraksta leele burti:

1) Taisnee:

A, M, N, H, K, U, V, W, X, Y, Z;

Jaraksta stipri asi, straujeem peepežeem vilceeneem, ne plati, bet šauri un slaidi. A, M un N sākumi nekad neatrodas uz pašas slejas līnijas, bet sākas nedaudz virs tās. K un H nerakstam veenā vilceenā, bet ar pārtraukumu vidū. U un V sākuma beezinajums saprotams kā strīpiņā saplūdis otradi rakstis o. Nesaplūdušu un leelaku apmēru o varam rakstīt U un V sākumā tikai tad, kad tee rakstami ērtākā veetā, peem. adresēs un teksta sākumā, bet laukuma ziņā šaurakos apstākļos to labak nedarīt.

2) Apleektee:

T, F, L, P, B, R;

Pamatstrīpas jaraksta stipri taisnas, bet apleekumi maigi un apaļniski. Izņemot T un F visi pārejee burti rakstami veenā paņēmeenā. T un F augšējais locījums pa $\frac{3}{4}$ eet pāri pamatstrīpai uz labi. J un Z sākas kā cipars 7. P, B un R pāreja no taisnās pamatstrīpas uz augšejo apleekumu var notikt arī bez eelocījuma burtu vidū, kas tomēr nav tik izdevīgi, jo no locījuma sāktie apleekumi veenmēr pareizaka apleekuma un tādi izdodas automatiskak nekā sākoties no burtu apakšas.

3) Apaļniskee:

C, G, L, S, E, I, O.

Šee burti veenmēr jaraksta nedalīti veenā vilceenā. Pirmai nostrīpai pēc uzstrīpas ir punkta nozīme, kadēļ tai jāstāv atstatak no apleekuma pa kreisi, peem. burtā C. Uzmanee burtu O: — visveeglak un pareizak viņš izdoses tikai straujak, veenā meeteenā rakstiis, un kad galdam peeskarsees tikai tas zemrokas muskulis, kurš atrodas starp elkoni un dīlbi, bet visa pārejā roka balstisees vēl tikai uz spalvas galiņa. Tāds rokas stāvoklis nepeeceesams arī daudzos citos plašaku vilceenu un leelaku samēru rakstamos burtos.

Idealais kopraksta izskats, kādu ātrrakstā sasneegs ikveens, kas manus aizrādījumus pilnigak eevēros, ir šāds:

Kopraksts no grāmatas.

Ātrraksta ciparus rakstam nedaudz veenkāršakus nekā pamatrakstā:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

Eemācišanās noteikumī tee pašī, kas mazajeem burteem: — pakāpeniski; katru burtu par sevi; papreekš lēnak, tad ātrak; atkārtojot grūtako līdz galigai pilnibai un tad tikai pārējot uz tālako; eemācitā tūliteja eevešana savā ikdeenas rokrakstā, izskaužot ar to senako; uzmaniba, rūpiba un neatlaidiba.

Diplomets kaligrafs

FR. JANSONS.

FR. JANSONA GLĪTAIS KANTORA ĀTRRAKSTS.

Otrā puse — Leelo burtu variācijas.

Mazos ātrraksta burtus negrozīsim, bet paturesim tādus pat veenmēr, kādus tos eemācijamees eepreekšējās lekcijās. Tas pirmkārt tadēļ, ka atrast rakstības tagadejos apstākļos labaku, rakstītajem vēl izdevīgaku ātrrakstības mazo burtu veidojumu, būtu ļoti ilgs, grūts un panākumos pavīsam nedrošs darbs, kuru nevar eeteikt ikkatram. Otrkārt vecākās Eiropas tautas, ar kurām mums latīju rakstība kopēja, neko daudz negrib zināt par kaut kādeem jauninājumeem mazo burtu parastajā veidojumā, kas viņu tradicionālo formu stiprāk pārgrozītu.

Citādi tas ir ar leelo burtu alfabētu, — te neveen atļauta, bet pat vēlāma un gaidīta atseviško rakstītajū personīgā eerosme, plašāka veiklības izpaušme un mākslīneeciskās izdomas brīvāks lidojums. Tadēļ arī, runājot par dažādu tautu īpatņēji nacionāleem rakstības stīleem un paņēmeeneem, šīs īpatnības neatrodām tik daudz mazajos, kā leelajos burtos, viņu savdabīgākā veidojumā un rakstības dažādībās.

Šīs lielo burtu dažādošanas eespējāmības, vismaz viņu galvenos vilceenos, jazin ikkatram labakam rakstītajam. Ir ļoti neveikli un dažreiz pat stipri neglīti, kad plašākām zinašanām rakstībā trūkstot, neveen nespējam pareizi salasīt kādai vecakai kulturtautai īpatņēju un eeceenitu burtu veidojumu, bet pat sākam tā pareizību apšaubīt un par tā leetderību strīdētees. Grībedams savus kursantus no tādeem gādījumeem izsargāt, esmu peeveenojis savam ātrrakstam papildinājumu par „leelo burtu variācijām“, kuras studejot paplašināsees neveen manu kursantu teoretiskās zinašanas, bet jo leelā mērā peeauģs arī viņu tehniskās spējas un vispusība.

Uz kādu dažreiz ļoti veenkaršu principu pamata dažkārt rodas visai oriģīneli un interesanti nacionālee alfabēti, visgaišāk redzām no preekšraksta „I“ — amerikāņu Commercial Script'a parauga. Nezinot šo savādo burtu konstruktīvos likumus, uz pirmo acu uzmeteenu mums viņos šķēet daudz kas svešāds un nevajadzīģs, peem. burti B, D, H, I, J, P, R. Bet zinot, ka šo burtu rakstības neapejamāis noteikums ir sākt un beigēt ikkatru burtu ar olveidīgu apaļumu, mums tūlīģ viss top skaidrs un saprotams: peemēram — D-galviņa te nevar eet pāri pamatstrīpai tadēļ, ka tur preekšā jau sākuma ovāls, kuru nedrīkst sastrīpot; I un J ar divi apaļumeem visskaidrāk uzrakstāmi tikai tādi kringelveidīgi u. t. t.

Lapas otrā daļā (II), zem cīpareem, redzāmi dažādi Eiropas tautu burtu pārveidojumi. Eiropas tautām nav nevena tik konzekventi iztūretā īpatņēja leelo burtu alfabeta kā amerikāņeem, — te nacionālo rakstību savdabības izteicas tikai dažū burtu un to atseviško daļu citadākā uzbūvē. Tas tadēļ, ka Eiropas tautas dzīvo pārak tuvu kopā, gandrīz veenu un to pašu kultūrelo dzīvi, kas tautu nacionālās savdabības un jauneeguvumus padara vispāreģus eekam tee vēl nemaz nav paspējuši kādu īpatņējaku nacionālu nokrāsu peeņemt. Kādas no šīm Eiropas tautu burtu variācijām noderīģas arī mums, to raudzīsim izprast studejot priekšrakstu lapas „II“ nodalījumu.

Mēģinājumi leelo burtu variācijām izdarāmi vispirms paleelinātā veidā — ar zīmuli (vislabāk sarkanu un zīlu) uz avižu papīra vaj citu kādu makulaturu. Tad acs veeglak saskata neparasto burtu savdabīģo veidojumu un roka spēģ ar to veeglak aprast. Kad burti leelumā jau izdodas peeteekoši droši un pareizi, tad jazāk mēģinatees ar pamatraksta spalvu (beezinājuma dēļ) uz linijlapas № 3, tad № 1 un beidzot № 2, leetoģot pee tam mūsu parasto mēģinājumu papīri vaj līdzīģa labuma rakstampapīri. Ir labi sagrupēt pee tam burtus pēc viņu konstruktīvās radneecības un sākt mēģinājumus ar tām atteecīgās grupas burtu sastāvdaļām, kuras visēem šīs grupas burteem kopejas. Pāreģais tad parasti izrādās sīkums, kas ļoti ātri peemēroģas galvenajam. Sākumā jaraksta lēni, vēroģot vilceenu pareizību un gludumu, pēc tam atseviško figuru rakstības straujumu var paleelināt, samērā ar pakāpeniski peeauģoģo drosmi un spēģām. —

Ar to esmu savu ātrraksta mācību pee Jums pabeidzīs. Kā gala darbu gaidīšu no Jums kādu kopraksta gabaliņu (varbūt Jūsu atsauksmi par to, kā Jums mana ātrraksta mācība patika un ko sevišku tanī atradeet), kurā vareet parādīt arī dažas leelo burtu variācijas. — Esmu pārleecināts, ka eemācitee divi rok rakstī Jums jau būs sagādājuši peeteekoši daudz preeka un pašpaļāvības par savām spēģām rakstībā pēc manas metodees, lai varetu Jums droši eeteikt eemācitees vēl arī Mākslas daiļrakstu vaj kādu no tā sauktajeem Techniskeem rok raksteem, kas Jūsu spēģas un zinašanas rakstībā izkops un paplašinās vēl tālak. Jūsu paziņojumu par to gaidīdams, paleeku

ar ceenišanu

Diplomets kalīģrāfs

FR. JANSONS.

Leelo burtu variācijas:

I.

A B C D E F G H
I J K L M N O P
Q R S T U V W X Y Z
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

II.

A A B B C C D D
E E F F G G H H
I I J J K K L L M M
N N O O P P Q Q R R
S S T T U U V V